

BOEKBESPREKINGEN

Deutscher Zahnärzte Kalender 1966 onder redactie van Prof. Dr. E. HARNDT. Uitgave: Carl Hanser Verlag, München. 378 pag., prijs geb. 22 DM.

Verschenen is de 25e editie van deze „kalender“ die als steeds voor adviseur wil fungeren in gevallen waar de parate kennis of het inzicht van de practicus niet toereikend blijkt. De behoefte in de dagelijkse praktijk aan binnen handbereik liggende informatie ten aanzien van onderwerpen, die in de belangstelling staan of er door recente publicaties in zijn gebracht, die veronderstelde behoefte is het richtsnoer bij de keuze van onderwerpen voor elke nieuwe uitgave.

De inhoud wordt ditmaal geopend met een uiteenzetting van Prof. DOLDER (Zürich) over de door hem ontwikkelde rotatie-speling toelatende baarverbinding voor retentie, vooral van de totale onderprothese. Dr. J. RARISCH geeft vervolgens een overzicht van de opeenvolgende ontwikkeling der diverse afdrukmethoden, te beginnen bij de functie-afdruk van GREEN en eindigend bij de methode van SCHREINEMAKERS. Dr. W. SCHULTE behandelt daarna breedvoerig de incidenten bij de plaatselijke verdoving uit profylactisch en therapeutisch oogpunt, Dr. W. MÜLLER en Prof. E. REICHENBACH chirurgische ingrepen bij een gelijktijdige anti-coagulatie therapie en na een stralen-behandeling.

Een doelmatige combinatie-analgesie door middel van gelijktijdige lokale verdoving acht Dr. P. WEISS voor de tandheelkundige praktijk, behoudens contra-indicaties, aanbevelenswaard. Hierna tracht Prof. W. KETTERL de kloof te overbruggen tussen theorie en praktijk van de pulpa- en wortelbehandeling in het melkgebiet.

Op het gebied van de materiaalkunde geeft Dr. K. EICHNER een overzicht van zijn onderzoek naar het (klinisch) gedrag van de onderscheidene cementen bij de vullings-therapie. Vooraf gaat nog een verhandeling van Prof. J. STÜBEN over de marginale parodontitis als veelvuldige aandoening en de door hem voorgestane behandelingswijze. Verder zijn de oorzaken en het voorkómen van orthodontische recidieven het onderwerp van Prof. C. SCHULZE. Over het gebruik van contrastmiddelen ter vergroting van de diagnostische mogelijkheden bij de röntgenfotografie houdt Dr. W. HIELSCHER een beschouwing, terwijl in een laatste klinische verhandeling Dr. M. STRASSBURG de verandering bespreekt, die de gingiva kan ondergaan bij lokale en organische stoornissen.

Prof. E. SAUERWEIN geeft een antwoord op de vraag wat het spuurwerk in 1963 en 1964 op verschillende gebieden der tandheelkunde voor nieuws heeft opgeleverd.

Behalve alfabetische lijsten van voor de tandheelkunde belangrijke geneesmiddelen treft men een overzicht aan van de overheidsvoorschriften met betrekking tot het in dienst zijnde personeel, van de nieuwste fiscale bepalingen en een gedetailleerd overzicht van de van overheidswege vastgestelde (minimum) honoraria voor tandheelkundige verrichtingen (Gebührenordnung). En ter afsluiting verdere gegevens die voor de Duitse practicus van belang zijn.

Voor wie deze jaarboeken uit eigen aanschouwing kent kan een aanbeveling gevoegelijk achterwege blijven.

P. H. BUISMAN

GEORGE W. PENNINGTON. *Dental pharmacology*. Uitgave: Blackwell Scientific Publications, Oxford. 158 bladzijden; 27 sh. 6 d.

Bij het lezen van dit werkje, dat er uiterlijk zo verzorgd uitziet, maakte ik desondanks

zeer veel aantekeningen. Zo heb ik het kunnen appreciëren dat er iets in werd gezegd over „clinical testing” en over iatrogene ziekten. Meestal echter om uitdrukking te geven aan minder gelukkige passages. Nu kan dat natuurlijk komen door een persoonlijke voorkeur. Ieder land heeft immers een min of meer eigen „aankpak” van het onderwijs in de farmacologie. Dit is een Engels boekje en de Engelse werken over tandheelkundige farmacologie vind ik persoonlijk veel te beperkt; de Amerikaanse aanpak daarentegen ligt mij beter.

Maar indien we dit nu even verder buiten beschouwing laten, dan blijft toch de vraag: „is dit wel tandheelkundige farmacologie?” Eigenlijk is het niet meer dan een kort overzicht van de medische farmacologie, ook al wordt hier en daar even het begrip tandheelkunde gebruikt. Er worden b.v. allerlei toedieningsmethoden genoemd, de intrathecale, de subcutane injectie, enz., maar injecties, zoals de tandarts die gewoonlijk geeft, blijven buiten beschouwing. Ook wordt niet genoemd waarom anticoagulantia worden toegepast, evenmin de eventuele toepassing daarvan door de tandarts.

Kleuren antiseptische kleurstoffen de gebitselementen? Het staat niet vermeld! Graag had ik iets gelezen over kamferfenol, over formaldehyde of paraform. Ook valt het te betreuren dat niet meer aandacht is besteed aan de tandvleeszwellingen die kunnen optreden na het gebruik van hydantoïne-derivaten: nu staat het er alleen maar vermeld. En zo zijn er nog meer punten die m.i. besproken hadden moeten worden in een boekje over de farmacologie die voor de tandarts van belang is.

Een bezwaar vind ik verder dat de tekst voor een student niet overal begrijpelijk is, hoewel het beschrevene juist is. Bij herhaling las ik zinnen die men alleen kan begrijpen, indien men grondige kennis van de fysiologie bezit en enigermate thuis is in de farmacologie en de pathologie. Als men b.v. van histamine zegt: „it produces the well-known triple response reaction” en men zegt niet wat deze reactie betekent, dan begrijpt een Nederlandse derde of vierde jaars student in de tandheelkunde dat niet. Kleine slordigheden maken het gebruik van het boek niet gemakkelijker: als men bij het vergelijken van twee chemische formules één der formules een kwart slag draait, is de verwantschap der stoffen niet aanstonds te zien.

Hier en daar is het boek wat ouderwets, de bespreking van de chloroformnarcose had m.i. gerust achterwege kunnen blijven. Dat in een eerste druk een paar kleine foutjes voorkomen, is niet ongebruikelijk, maar in dit boekje staan een aantal beweringen die niet te verantwoorden zijn; als er b.v. staat geschreven dat de agranulocytose het acuut toxische principe van amidopyrine is, wekt dit beslist de verkeerde gedachte dat men met een lage dosis de afwijking nooit zou kunnen verwekken.

Dit is een overzicht van de voornaamste bezwaren, maar hieruit zal het wel duidelijk zijn dat ik dit boek niet kan aanbevelen.

L. A. VAN DER WOERD

I. D. GAINSFORD, B.D.S., L.D.S.R.E.S., D.D.S. *Silver amalgam in clinical practice.*
Dental practitioner handbook no. 1. Uitgave: John Wright & Sons Ltd., Bristol
1965, 79 pag., 79 afb. Prijs 13 sh. 6 d.

De Dental practitioner handbooks zijn monografieën, bedoeld om de praktizerende tandarts zowel als de student in beknopte en leesbare vorm een overzicht te geven van verschillende facetten der tandheelkunde. In de inleiding tot dit eerste deel van de serie vermeldt de betrokken redacteur, dat de schrijver „has... brought together all that is known today on the subject of amalgam”. Gelukkig blijkt dit niet het geval te

zijn: de auteur heeft zich beperkt tot de klinische aspecten van amalgaam en hij is er in geslaagd een plezierig leesbaar boekje samen te stellen. In een vijftal hoofdstukken worden historie, caviteitpreparatie, de toepassing van onderlagen en matrijzen alsook de verwerking van het amalgaam behandeld.

Het is helaas zeer gewoon, in de tandheelkundige literatuur tekeningen van gebits-elementen aan te treffen, die de normale anatomische verhoudingen zelfs niet benaderen. Erger wordt het als deze slordigheid overgaat in bedrog, in het bijzonder wanneer zulke tekeningen als bewijs voor de juistheid van een bepaalde opvatting worden aangewend. Het is jammer dat ook dit boek door dergelijke illustraties wordt ontsierd. Dit neemt niet weg dat ik het degenen, die in een drietal avonden hun kennis van de klinische aspecten van zilveramalgaam willen opfrissen en uitbreiden, kan aanbevelen.

S. K. THODEN VAN VELZEN

H. C. KILLEY en L. W. KAY. *The impacted wisdom tooth*. E. & S. Livingstone Ltd., London, 107 pag., prijs 15 sh.

In precies 100 bladzijden beschrijven KILLEY en KAY een aantal punten welke samenhangen met de geïmpacteerde derde molaar. Het boekje gelezen hebbende, moet ik concluderen, dat de schrijvers vele (niet alle) en nuttige inlichtingen verstrekken. De geïmpacteerde verstandskies heeft nu eenmaal een bepaalde reputatie, niet alleen bij de patiënten, maar evenzeer bij de tandartsen. Voor de tandarts-practicus is het daarom aantrekkelijk in deze monografie te worden geïnformeerd over de derde molaar.

Het boekje is ingedeeld in 10 hoofdstukken: 1. anatomie; 2. gevolgen van de gereteneerde M_3 en de indicaties tot verwijdering; 3. klassificatie van de wijze van retentie; 4. klinisch onderzoek en interpretatie van röntgenfoto's; 5. instrumenten; 6. keuze van de anesthesie en beschrijving van een standaard operatie-procedure bij narcose; 7. idem bij gebruik van lokale anesthesie; 8. postoperatieve zorg; 9. de derde bovenmolaar; 10. verwikkelingen welke gepaard kunnen gaan met de verwijdering van een geïmpacteerde M_3 .

Bij de indicaties tot verwijdering van de geïmpacteerde M_3 inf. wordt er onder meer op gewezen dat verwijdering is aan te bevelen vóór het 25ste levensjaar, omdat het bot dan nog betrekkelijk elastisch is en de botregeneratie distaal van de tweede molaar dan vollediger tot stand komt.

Bij de verwijdering van bot rondom de geïmpacteerde verstandskies in de onderkaak wordt gebruik gemaakt van zowel de boorteknik als van de beitel-methode. Het gebruik van de impactor wordt afgeraden. Gesteld wordt, dat de volmaakte boormachine voor chirurgisch gebruik nog niet is geconstrueerd. Aanbevolen wordt het gebruik van een Kavo-techniekboormachine, opgehangen aan b.v. een transfusi standaard.

Ten aanzien van de anesthesie wordt narcose verkozen, wanneer het geïmpacteerde element diep in de kaak is gelegen. De schrijvers leggen trouwens in het algemeen een voorkeur aan de dag voor narcose, onder meer omdat „dry socket” complicaties dan minder voorkomen. Bij gebruik van plaatselijke verdoving komt deze complicatie in 24% van de gevallen voor; dit percentage blijkt te kunnen worden verminderd tot 3,6% wanneer preventief antibiotica worden toegediend.

Over de eventuele wenselijkheid om door middel van tamponnade het ontstaan

van „dry socket” te beperken wordt niet gesproken. Het gebruik van tampons wordt alleen ter sprake gebracht ter stelping van nabloedingen.

Ik schrik en ik verbaas mij tegelijkertijd, wanneer de schrijvers van dit boekje melding maken van een mortaliteit van 8% bij verwijdering van geïmpacteerde elementen. Dit percentage heeft dan betrekking op het „pre-antibiotische” tijdperk. Ten aanzien van de geïmpacteerde M₃ leef ik zelf nog in dit tijdperk, echter naar ik op goede gronden mag aannemen zonder mortaliteit. Wanneer zij stellen: „there is little doubt that the introduction of antibiotics and chemotherapeutic agents has made operations in this branch of surgery much safer”, dan plaats ik gaarne een vraagteken achter deze wat apodictische uitspraak, waarvan er trouwens meer te vinden zijn in deze toch wel lezenswaardige monografie.

W. A. M. VAN DER KWAST

Opgvolging in het vrije beroep; onder redactie van Prof. Mr. J. M. POLAK. Uitg. Æ. E. Kluwer, Deventer, 1965. 196 pag., prijs f 14,50.

Als deel III van de reeks „Recht en praktijk” is voor de onderscheidene vrije beroepen een beeld ontworpen van wat er alzo te pas komt bij de overdracht, overname van en deelneming in een gevestigde praktijk. De inhoud houdt zich achtereenvolgens bezig met de beroepen van arts, tandarts, apotheker, advocaat, accountant, raadgevend ingenieur en architect. De betreffende hoofdstukken hebben een gemeenschappelijke opzet en stofindeling, aan de hand waarvan de auteurs op hun eigen wijze de verschillende in aanmerking komende aspecten van het beroep belichten.

In een inleidend hoofdstuk geeft Mr. H. COHEN JEHORAM een begripsbepaling van het vrije beroep en deszelfs karakteristieke eigenschappen, zomede de omstandigheden waaronder het wordt uitgeoefend en zich van het voeren van een bedrijf onderscheidt. Daarna volgen de beschouwingen over de afzonderlijke beroepen waarbij het opvalt dat deze niet-voor zover het de medische en aanverwante betreft - zijn geschreven door een vertegenwoordiger maar door functionarissen der beroepsorganisaties. Dit vindt waarschijnlijk mede zijn verklaring in de omstandigheid dat deze laatsten ambtshalve bij herhaling casuïstisch met de problematiek van de praktijkoverdracht op korte of langere termijn, geconfronteerd worden. Voor het beroep van tandarts is dit geschied door Mr. J. G. KRAMER. Zijn stuk volgt op dat van de secretaris van de Kon. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, Mr. W. B. VAN DER MIJN, naar wiens uitvoerige verhandeling (28 blz.) in een 5 pagina's omvattende beschouwing voor een belangrijk deel werd verwezen.

Wat deze uitgave lezenswaard maakt is dat zij een inzicht geeft in het wezen van de andere vrije beroepen dan dat, wat men uit eigen ervaring kent. Hoogst onderhoudend geschreven is het hoofdstuk door Mr. A. BLOM, gewijd aan de advocaat, waarvan het bovendien - evenals trouwens de overige karakteristieken - verrijkend is kennis te nemen.

Aan het slot behandelen Mr. K. SNEEP en Mr. L. WOLFSBERGEN de fiscale aspecten en consequenties van de praktijkoverdracht. In een bijlage treft men voorts enige staten aan van de gemiddelde inkomens in de onderhavige beroepen.

Voor wie met overdracht- of overnameplannen rondloopt kan het niet dan aanbeveling verdienen van de inhoud van deze uitgave vooraf kennis te nemen; men zou kunnen zeggen: studie te maken. Hetgeen in het bijzonder de jonge onervaren practicus kan behoeden voor onvermoede gevolgen en daarmee verbonden evenredige emoties.

P. H. BUISMAN